

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XIX. De Rerum permutatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

19 Hæc ita procedunt, nisi sibi præjudicaverit dominus, recipiendo pensionem debitam, quia videtur remittere caducitatem. Partis solutio non excusabit emphyteutam, quia pro parte non rectè solvitur. Qua ratione, uno hæredum pro parte sua solvente, non evitatur commissio totius, *argum. l. Hæredes 25. §. idem juris D. Fam. etc. §. dixi ad D. eod. nu. 78.* Ut nec excusabit compensatio, cum fiat ipso jure; hic autem requiratur factum hominis agnoscentis Dominum superiorem, secundum dicta *ibid.*

20 num. 80. * Sterilitas etiam non excusabit, quia non datur canon tam ratione fructuum, quam recognitionis domini, quod manet & proinde recognoscendum, quatenus poss. hio est peccus emphyteutam: quæ si auferatur, redacta in hostium potestatem, aut alias perdit, liberabitur etiam à canone præstando emphyteuta, quia non est, cujus nomine præstetur. Vide de hac re tradita *D. eod. n. 38.*

21 Secunda conditio est, ne res alienetur, l. 3. C. De jure emphyt. quia interest Domini, rem apud alium esse, propter actionem personalem, quam non debet cogi transferre in vitus. Alienationis nomine quilibet actus venit, quo res Dominum mutat, ut etiam donationem sub ea concludi rectè dixeris. Sit tamen alienatio perfecta per traditionem, nam ante cum res in bonis emphyteutæ maneat, non potest dici alienata.

22 Moderatur autem Imperator istam alienationis prohibitionem, ut non procedat in venditione, quam permittit citra metum commissionis, quatenus tamen emphyteuta Domino venditionem denuntiavit, & ille vel recusat emere, vel post denuntiationem bimestri siluit, *d. l. 3. §. c. fin. h. t.* Cujus ratio posita videtur in necessitate emphyteutæ, qua posset premi, aut etiam lucri amissione: ut non facile trahatur ad alias alienationis species, in quibus non est eadem ratio. Exceptio enim ex causa venditionis sumat regulari quoad casus non exceptos. Debetur autem eo casu ipsi Domino honorarium, non pro lubitu Domini petendum, sed restitutum per *d. l. 3.* ad quinquagesimam pretii partem sive æstimationis, quod vulgo Laudemium dicitur.

23 Tertia conditio est, ut res melior fiat, secundum nomen, & concessionis rationem. Daban-

tur enim olim agri deserti & minus fertiles aliis, ad culturam redigendi, ut in eo peccans fundum potius negligendo, videatur expelli posse, *arg. c. 3. in fine h. t. §. l. 3. C. Locati.*

TITULUS XIX.

De Rerum permutatione.

SUMMARIUM.

1. Permutatio quid, & qualiter fiat.
2. Prohibita in rebus Ecclesie.
3. Etiam in mobilibus Ecclesie utilibus.
4. In beneficiis transactio quatenus prohibita.
5. Spiritualium inter se commutatio licita, accedente Superioris auctoritate.
6. An, ea omissa, sit obnoxia visio Simonia?
7. Tractatus prævius de permutando an sit locus?
8. Superior quis hic dicatur.
9. Auctoritas Superioris an generaliter & indistinctè requisita?
10. Legatus à Latere rectè admittit permutationes.
11. Item Capitulum, Sede vacante.
12. In beneficio juris patronatus an & quatenus requiratur consensus patroni.
13. Beneficium unum cum unico aut pluribus permutabile.
14. Beneficia inæqualia rectè permutantur.
15. Vti & beneficium, habens fructus cum alio non habente fructus.
16. Excessus tamen non potest compensari pecunia.
17. Vt neque in beneficio digniori cum simplici tenuiori.
18. Inæqualitas in fructibus an suppleri possit.
19. An rectè pensio detur in supplementum excessus hujusmodi.
20. Beneficium manuale cum alio simili permutari potest.
21. An & beneficium commendatum?
22. An ius in re cum iure ad rem?
23. An beneficium litigiosum cum alio non litigioso?
24. Quid si alter tantum apparens ius habeat?
25. Quid si quis spoliandus sit beneficio?

26. Penſio an rectè cum beneficio permutetur.
 27. Beneficium non rectè permutatur cum alio jure ſpirituali.
 28. Permutationem non impedit gratia expectativa.
 29. Impedit eam reſervatio per Pont. facta.
 30. Permutationis effectus.
 31. Reſignatione ab uno facta, altero recuſante, eſt locus poenitentia.
 32. An tunc ſit opus nova collatione?
 33. In permutatione hac an habeat locum l. 2. C. De reſcind. vend.
 34. Reſignatio beneficiorum alia libera, alia non libera.
 35. Reſignationi qua pacta obſint.
 36. Reſignatio ab infirmo facta quando teneat.
 37. Reſignatio publicanda, & intra quod tempus.
 38. An & ea, quæ ſit ex cauſa permutationis?
 39. Publicatio quo loco faciendæ.

Permutatio ad contractus innominatos pertinet; eſtque rei unius ad alteram mutua præſtatio, ut colligitur ex l. 1. D. h. s. Non capie initium niſi ex re tradita, cujus dominium hinc inde transferendum: ut proinde neceſſe ſit, permutantes ſint rerum Domini, neque enim rei alienæ ſubſiſtit permutatio, d. l. 1. §. ſi deo que. Ex quo apparet, quatenus ab emptione differat.

Pertinet ad alienationis ſpecies, c. nulli §. ſup. tit. 13. de reb. Eccl. non alien. ut rebus Eccl. ſia ſit prohibita, niſi ſub ſit cauſa, & accedat ſolemnitas, de qua d. tit. 13. & expreſſè reſcriptum c. 1. & 2. h. s. Quo modo accipiendum c. 6. h. s. quo diverſarum Eccleſiarum fundi permutantur, ita poſtulate utilitate, quæ colligitur ex eo, quod res alterius Eccleſiæ alteri ſit magis vicina, atque ita commodior. Ubi etiam declaratur nihil in ſe involvere indecentiæ, ſuppleri quantitate, quatenus alterius res alteri præponderat, ad ſervandam æqualitatem, ceſſante vitio Simonia, cui non eſt locus in permutatione rerum temporalium. Ubi tamen cavendum, ne occasione jurium ſpiritualium, quibus altera præponderat, aliquid temporale veniat, d. c. 6. in fine. Inconſulte facta permutatio à Præſb. retractanda, non tantum à ſucceſſore, d. c. 2. v. etiam ab ipſo Præſb. qui alienavit, ſecun-

dum tradita ſup. d. tit. 13. n. 3. in fine & a. * Quæ commutandi prohibitio etiam locum habet in mobilibus, quæ utiles Eccl. ſia, & mancipiis, quæ non niſi libertatis cauſa commutanda, nec diſtrahenda niſi ſup. va. §. 3. & 4. h. s. quia non utilia.

Quantum ad beneficia, in iis gratuita poſitio admiſſa, non etiam tranſactio, c. ſup. eo ſup. de tranſact. quod non ſit extra laboriſimoniam, ut ibi dictum, ſaltem in ita parte privata partium: nam judicis auctoritate arbitraria poteſtate factam non reprobat. cit bonum pacis & utilitatis concurrens quæ eam ſua ſit, c. Niſi 21 ſup. De præben.

Spiritualium inter ſe commutatio nihil detur mali includere; veluti beneficiorum Superioris accedat auctoritas, quam juſſim requirunt, c. quaſtum §. h. s.

Ubi Primò dubitatur, An omniſia Superioris auctoritate permutationem faciat obnoxiæ moniæ vitio? Reſp. Eſſe, qui jure divino ſimoniacam cenſent, quo ſecundum præceptum Chriſti, Matth. 16. gratis acceptum non debet gratis, ſed pro alio, quod ſit loco pretii. Verum hoc ſuſtineri non poteſt, cum beneficium clericale ſit quid ſpirituale, ut commutatio unius pro alio, ſi pure fiat, id eſt, ſine adjecto vel reſervationis alicujus temporalitatis, ut ſolius juris divini Simonia non ſit obnoxia. Quod & jure Can. dicep dum videtur, ut hoc fieri nequeat, ut res ſpiritualis habeat rationem pretii in quo conſiſtit ſimoniacæ pravitas. Eſt enim de ratione pretii, ut ſit temporale & materiale, quale hic non eſt beneficium. Nec videtur rectè dici, temporale eſſe miſſum ejuſque ratione poſſe eſſe fundamentum Simonia prohibita: nam temporale illud tantum acceſſoriè venit ut non ſit in conſideratione, ſed id tantum ſpectetur, quod eſt pretiale, quale hic eſt ſpirituale. Facit, quod, ſi permutatio iſta foret ſimoniacæ, non poſſet beneficii auctoritate Episcopii, qui non poteſt diſpenſare, per jure communi. Verum communis opinio habet, eam ſimoniacam, circa auctoritatem Episcopii, factam de jure Canonum: per Canones enim rectè fieri prohibita, ut ratione prohibitionis ſit talis, non etiam proprie, quæ non intervenit quid temporale pro ſpirituale. Fundamentum ponunt in d. c. quaſtum §. h. s.

quod habet, præbendarum commutationes nõ fieri de jure, præsertim pactione præmissa, quæ circa spiritualia aut us adnexa labem semper continet simoniacam. Ubi pactionem aliqui accipiunt de ea, quæ venit temporale dandũ ultra beneficium: quod dici nequit, cum ejus rei non fiat mentio d. c. 5. nec decisio subiecta respondeat, scilicet quod commutationes præbendarũ sunt prohibita. Ratio prohibitionis et Canones consistit in temporalibus quæ sunt adnexa beneficiis, licet accessorium: nam contingit ordinem perverti; accessorium magis amari, quàm principale; ut, pro dolor! non infrequens hac in materia; atque ita ejus causâ peccari. Quod vult vertere Ecclesia, prohibendo, ne aliàs habeatur rata commutatio, quàm auctoritate Episcopi. Vid. Azor. *Instit. Moral. p. 2. lib. 7. c. 29. q. 2. c. 3.* Suarez. *De Simonia lib. 2. c. 31. c. 32. Less. De Just. c. 3. dub. 3. c. 3. Dub. 4. n. 30.*

7 Q. II. An ergo nõ liceat partibus inter se prius tractate negotium de permutatione? Resp. Possibile videtur, non licet esse, per d. c. 5. ubi propter pactionem præmissam dicitur consuetudine labens continere simoniacam: quod videtur velle Innoc. d. c. 5. Verum dicendum, nihil habere mali tractatum prævium de permutatione, quando quidem ille non ponat consummatione actus, sed præparationem tantum; quæ moraliter loquendo prohiberi nequit, si permutatione præmissam velimus. Nihil obstat d. c. 5. quia reprehendit actus consummatione propria auctoritate. Quod facit c. s. h. e. in quo Pont. non tam improbat tractatum permutationis, quàm permutationem ab altera parte completam. Imò licitum etiam est partibus, permutatione ipsam concludere, præbendo mutuum consensum, in ordine tamen ad consensum Prælati, ut colligitur ex c. 1. eod. in 6. c. 1. eod. etiam cum obligatione de perseverando in ejusmodi consensu; quia nihil habet ista res mali aut prohibiti, non seclusa auctoritate Prælati, per quem res consummetur, & in cujus manus resignatio faciendâ venit, non etiam immediate in manus partis, à qua non potest accipi beneficium citra vitium, quia non foret collatio Canonica, c. 1. De R. I. in 6. Vid. Silvett. in *Summa V. Permutatio 2. qu. 5. Az. d. c. 29. qu. 18.* Suarez d. c. 32. n. 8.

8 Q. III. Quis hoc casu sit Superior? R. Passim mentionem fieri approbationis per Episcopum

facienda, d. c. 5. c. 1. in 6. Cujus ratio est tum quod nemo se liberet propria auctoritate, aut renuntiet beneficio, nisi coram suo Superiore; tum præcipue, quia ad Episcopum spectat beneficiorum collatio jure communi, ut ipsius sit, providere, fiat dignis, etiam ex causa permutationis. Ubi nomine Episcopi videtur venire omnis ille, qui habet jurisdictionem Episcopalem, etiam si Episcopus non sit. Verum cum præcipua ratio in eo consistat, quod non possit novum beneficium obtineri citra collationem Canonica, d. c. 1. De R. I. in 6. qualis est, quæ facta per eum, ad quem collatio spectat; spectet autem non raro etiam ad inferiores, uti Decanum, Capitulum, & alios; videtur eorum sufficere auctoritas ad concludendam & exsequendam permutationem, quod carens censentur habere Episcopalem jurisdictionem. Quæ sententia probatur c. 1. in 6. eod. in 6. quod tantum dat Episcopo auctoritatem approbandi permutationem beneficiorum, quorum collatio ad ipsum spectat; ut, si non spectet, requiratur collatoris ordinarii consensus, qualis cum possit esse inferior, secundum dicta, videtur ejus approbatio sufficere. Et hæc sententia apparet valde verosimilis, prior tamen quia communior, etiam in praxi tutior; nisi consuetudo præscripta inferiori collatori licentiam concesserit; quæ valida est, cum secundum omnes jurisdictionis præscribi possit. Aliàs, cessante consuetudine istâ, approbatio permutationis faciendâ per Episcopum, collatio autem per eum, ad quem de jure vel consuetudine spectat. Vid. Azor. d. c. 29. qu. 4. Suarez d. c. 32. n. 9. Less. lib. 2. c. 34. dub. 36. n. 196. Garl. de Benef. p. 1. c. 4. n. 68. c. 1. seq.

Q. IV. An approbatio ista per Superiorem generaliter sit requisita, citra exceptionem? Resp. Innoc. in d. c. *Quæstio 5. h. e.* excipere permutationem beneficiorum ejusdem Ecclesiæ modo eodem ordine censentur, & non spectent ad alicujus investituram; verum non fundari ratione istam opinionem; tum quia prohibitio est generalis; tum maxime, quia quoad titulum non potest fieri permutatio propria auctoritate, cum nemo possit se privare titulo, aut etiam eum acquirere sine Prælati consensu, ut acquisitio sit Canonica. Quantum ad præbendam adnexam, illa non potest

potest separari à quo titulo privata auctoritate. Et ita communiter receptum per Doct. d. c. 5. & Clem. unica eod.

- 10 Legatus à latere, cum sit loco Ordinarii, secundum dicta sup. De officio Legati, qui possit permutationes admittere, non est dubitandum. Non etiam Vicarius generalis Episcopi, nisi ex ejus mandato, ut est colligere ex iis, quæ dicta sunt sup. De officio Vicarii Ep. c. 2. eod. tit. in 11 6. * Capitulum hoc posse, Sede vacante, patet ex eo, quòd succedat in jurisdictionem Episcopalem. Azor d. c. 29 qu. 4. vers. Dubitatur, Garf. latè d. c. 4. n. 75. & seqq.

- 12 QVI. Quid si beneficium sit obnoxium juri patronatus, an requiratur consensus patroni? Resp. Requiritur, per c. Nobis 25. inf. de jure patron. Innoc. ad d. c. 5. h. s. Felin. in c. cum Bartholdus 18. num. 15. sup. de re judic. ne ei in suo jure præjudicetur: omisso tamè ejus consensu non tam irritam ponit permutationem quam potius irritandam, arg. c. Quod sicut 28. sup. de elect. Idq; si intra tempus consensum præsentationi reclamaverit, ut tradit Guido Papæ Decis. 374. Et hoc, nisi fraus directa in perniciem patroni causet nullitatem, etià non secuta sententia declaratoria, ut vult D. Wamel. hic cons. 340. alios citans. quod illa non tam favorem mereatur, quam odium. Quod si absque justa causa patronus consentire recusaverit, & tendat permutatio in commodum Ecclesiæ, videtur Superior posse auctoritatem suam præstare, neglecto patrono. Abbas d. c. 5. num. 7. h. s. Quod facilius procedet in patrono, vel eo, ad quem spectat nominatio sive electio, tam Clerico quam laico, nam illi facilius præjudicatur, quam huic. Vide plenius tractatam hanc quæstionem per Garf. De benef. p. 11 c. 3. n. 12. & multis seqq.

- Ex dictis patet, requiri utrumque beneficiũ, sive unum, sive plura, nam unum cum pluribus posse permutari nullibi est inhibitum. Neque enim pluralitas quidquã vitii ponit quoad hanc materiam, c. 6. sup. de elect. ubi Abbas n. 4. quando scilicet simul haberi Ordinarii concessione possunt, ut dictum sup. De præben. Nam si sint incompatibilia, & habeatur ex dispensatione Pont. secus dicendum, quod dispensatio non transeat de persona ad personam, c. sanè inf. de pri. vil. Ut sit necessaria Pontificis dispensatio interzeta. Azor, d. s. 29. q. 12.

Beneficia inæqualia rectè permutantur quidquam obstat inæqualitas sive quoad temporalia, ut quia unum sit pingue, alteri tenuius sive quoad spiritualia, ut quia unum habeat junctam dignitatem, etiam aliud, aut quia unum sit curatum, alterum verò simplex; cum non agatur de dignitate beneficii, sed tantum de mutatione ipsorum nudè & purè, quæ ista est, accedente Superioris auctoritate, cum ut ait Zabarella in Clem. 1. num. 10. locum eodem in omnibus sit ratio. Vid. Azor. d. c. 29. q. 15. Suarez d. lib. 4. De Simonia c. 34.

Quod aded procedit, ut beneficium non habens fructus cum alio fructus habente non permutetur; cum non curetur de fructibus tantum agatur de jure spirituali, cujus sit permutatio. Nec poterit præsumi fructus, cum generali regula nemo præsumatur malus, ut probetur, & cuilibet uti jure suo liceat. Ita Andr. in c. 1. n. 6. eod. in 6. si aliud nihil cooperat, quod fraudem faciat poni, ut si mortuus aut senex permutet pingue cum tenui, fin. de renuntiatis. in 6. Azor. d. qu. 15. vers. Non id in dubio versatur.

Cæterum id certum est, excessum sive inæqualitatem in re spirituali non posse compensari pecunia, aut aliquo dono temporali; cujus in promptu est ratio, quia spirituale venderetur pro temporali, quæ res non veram materiam Simoniz, ut dicitur in Simonia: nihil hic faciente Prelati auctoritate, quæ vitium tollere nequit. * Quam & periret commutatio dignioris beneficii tenuius simplici pinguiori habita compensatio excessus dignitatis in uno ad excessum fructuum in altero, quæ aliàs de quidem in favori teriori præsumi poterit, si recta intentio cooperet de & purè fiat permutatio in manibus Superioris. Suarez. d. c. 34. n. 3.

Quæstio taurum est, An suppleri liceat inæqualitatem in fructibus per pecuniam, ut quod temporale? Resp. posse id videri per se facie, cum non tam habeatur ratio ejus, quæ est spirituale, quam quod temporale. Non obstante, quod uno actu & contra eum unum fiat, quia separata est intentio, juxta c. ad quæstiones 6. hoc tit. ubi in permutatione Ecclesiæ cum Ecclesia abundantia possessionum non suppleri potest ex parte alicujus, quæ dicitur

pecuniã. Verum hujusmodi supplementum spectat ad pactiones, in spiritualibus prohibitas, ut labem sapientes simoniacam, *d. c. 5. h. 1. c. fin. sup. De pact.* præcipue cum pretium interueniat, quod sapit emptionem. Nec facit, quod intentio agentium sit, non dare illud pro beneficio, quatenus quid spirituale, sed quatenus habet fructus, qui temporales sunt: nam ista intentio non facit, quod minus pars illa fructuum supplendo ematur, quatenus adnexa spirituali titulo, ut illã venditã, non possit non videri venditus titulus, & sic res spiritualis; cum qui connexion alterum emittit, sine quo nec alterum prouenit, neutrum in venditum relinquat, ut recte ait Paschalis Pont. in *can. quis obijerit 1. q. 3.* Facit, quod eadem sit ratio partis & totius. Non potest autem ratione simplicis renuntiationis accipi compensatio in re temporalis, ratione fructuum, ut notum est; nam hoc esset vendere rem spirituales, ut nec partis fructuum compensatio etiam ex causa permutationis sit licita. Nihil faciente superioris Prælati auctoritate, quæ vitium non tollit, ut aperte habet textus in *d. c. 5.* Non obstat *d. c. 6. h. 2.* quia tantum loquitur de commutandis Ecclesiis quo ad proprietatem, quã in re recte & citra vitium suppletur pecuniã defectus in possessionibus alterius, cum tantum veniat temporale pro temporali. Covarra *Par. c. 5. nu. 9.* Adde Suarez *d. c. 34. nu. 4. c. 7. q. 9.*

19 Alia est questio, An Pontificis auctoritate citra vitium pensio veniat in supplementum excessus fructuum alterius beneficii? R. Videri spirituale pro temporali etiam hoc casu commutari, non citra vitium, quod per Pontificiam potestatem honestari nequit. Dicendum tamen, cessare vitium, non tantum quo ad jus positivum, cui non est subiectus Pont. R. cum sit supra jus à se positum, verum & quantum ad jus divinum, quia censetur fructus separare à beneficii titulo, ut potest; Navar. in *Manuali c. 23. num. 109.* atque ita pro fructibus, qui sunt quid merè temporale, pensionem in pecunia dandum admittere, quod omnino vacuum à labe: & hoc non tamquam in pretium renuntiationis, sed tantum dispensatoriè, in vitæ subsidium ejus, qui pinguis dimisit. Cujus ratio consistit in summa potestate circa beneficia, quæ est sum-

mo Pont. non etiam aliis inferioribus. Vid. Suarez *d. c. 34. num. 15. 16. 17.* Garf. *De Benef. p. 1. c. 5. nu. 344.*

Sed & aliæ hic quæstiones circa eandem 20 materiam permutationis moveri solite: ut in primis, An beneficium manuale permutari queat? R. Recte commutari cum alio manuali, cum nihil sit, quod impediat. Nam quæ obrinent, jus habent in beneficiis istis, antequam priventur, nec est in uno major privationis causa, quàm in alio Azor. *d. c. 29. qu. 9.* Cum vero beneficio non videtur permutari posse; cum non contineat jus perpetuum, ut beneficii loco non habeatur, ut dictum sup. *De præbendis nu. 2. c. 54.* Est tamen quid spirituale, licet diversi ordinis, ut non requiratur permutatio inter species ejusdem ordinis. Suarez *d. lib. 4. c. 33. nu. 6.*

Secundo, An commendatum beneficium 21 permutetur? In perpetuum commendata videri posse commutari, quia sicut loco tituli, non etiam ad tempus tantum commendata, juxta *e. Nemo 15. De elect. 6.* cum illi, quorum sunt, jus & titulum non habeant; ut transferre nequeant; quia nemo transfert nisi rem suam & deinde non habeant nisi sibi commendata, quod personale est, ut in alterum id juris non transferant. Auctoritate tamen ejus, qui commendavit, hoc fieri posse, adserit Abbas in *c. Cum olim 7. nu. 3.* quem Azor. sequitur *d. c. 29. quæst. 11.* qui videtur alteri idem jus concedere.

Tertiò, An jus in re cum jure ad rem per- 22 mutetur? R. Id non licere, ex eo, quod jus ad rem non ponat beneficium, sed tantum spem. Rebuff. in *Praxi p. 2. tit. De permutat. nu. 23.* & tantum sit licita permutatio beneficiorum quæstorum, non etiam quærendorum. Navar. *Conf. 43. nu. 2. De Simonia, ubi addit communem hanc sententiam esse.* Quod maxime videri possit in gratiis expectativis & nominationibus, ut inter se non commutentur, propterea quod licet ponant jus, non tamen beneficium. Et probatur *c. 1. hoc tit.* in verbis, *sua beneficia permutare* ubi dictio, *sua*, requirit jus acquisitum: ut hæc permutatio non tam fieri nequeat quia simoniaca, cum utrimque ponuntur spiritualia, quàm quia ista jura sunt personalia, non excedentia personam ejus, cui concessa, non etiam causam, *c. Cui de*

non sacerdotali 27. De praben. in 6. Quo modo si concessa sit translatio gratiæ aut nominatio- nis, accedente Superioris auctoritate, nihil videtur contineri simonia i aut illiciti. Et videtur hoc probari per text. in c. Ad audientiam 21. sup. De rescript. ubi pro gratia expectativa accipiens beneficium non notatur ut simonia- cus: & hoc tenet ibi Felin nu. 11. in fine, & Bald. nu. 5. Vid. Suarez d. lib. 4. c. 31. nu. 19. L. fl. d. c. 34. Dub. 36. n. 199.

27. Quarto, An litigiosum beneficium cum alio non litigioso permutetur? R. Aliquos id negare, quod res litigiosa, quamdiu lis pendet, nequeat alienari: & deinde proprie non sit sua. Si tamen fiat commutatio, cessante fraude, & non in potentiorum, videtur teneri is, cuius erat li- tem profequi, quia ante litem petentem non potest videri plene tradidisse: ut eo victo alter ad beneficium suum redeat, cum defectu ma- teriæ nulla sit permutatio. Petr. Greg. Syntag. lib. 17. cap. 17. nu. 33. Flamin. De resignat. benef. lib. 2. q. 3. in princ. Rebuff. in Praxi De permut. nu. 33. Azor d. c. 29. q. 5.

24. V. Quid si alter apparenter tantum benefi- cium habeat, non etiam verè? R. Non tenere permutacionem: nam titulus coloratus, quo beneficium obtinetur, non dat jus, nec impe- dit nullitatem, ut ponatur defectus materiæ. Quo modo beneficia, quæ de jure vacant, et- si de facto obtineantur, non tamen commu- tantur. Nihil faciente consensu partis, qui hac in re non supplet vitium, sed aperiret viam fraudibus, faceretque collationem fieri à Su- periore per errorem, qui eam alias non erat fa- cturus.

25. VI. Quid si spoliandus quidem aliquis sit beneficio, necdum tamen spoliatus? Dicen- dum, ante privationem, licet ex crimine aut alias futuram, rectè fieri permutacionem, propterea quòd jus circa beneficium adhuc illi sit salvum, ut in alium rectè transferatur ante subsècutam privationem, per quam de- mum jus ad beneficium aufertur, c. Commissa 35. De elect. in 6. Rota Decis. 186. in antiqq. Et ita in terminis tenet Oldrad. Cons. 203 num. 1. non promotos ad Ecclesiam parochialem intra annum posse ante lapsum ejus permutare cum alio citra fraudem. Vid. Azor. d. c. 29. qu. 25. ubi alios citat.

VII. An pensio cum beneficio rectè pe- mutetur? R. Si pensio sit erecta in titulum be- neficii, nihil vitii habere permutacionem, cum talis pensio sit beneficium, secundum tradita à Garfia p. 1. c. 5. n. 5. & Azor. p. 2. lib. 2. c. 5. qu. 5. Alias communiter teneri, non vide- re permutacionem, imò simoniacam esse, quod tamquam temporalis judicetur, ut oc- currit infra tit. De Simonia. Et hoc communi- quando est pensio temporalis, nam si sit spi- ritualis, data quippe loco beneficii, videtur permutatio permitti posse, saltem per Pen- qui aliquid spiritualitatis habet, ut non sit prohibita jure divino, sed tantum humano supra quod est Pont. Non datur idem utrius- que Episcopi, quia illi non permittuntur pe- mutaciones admittere nisi beneficiorum: quia- le non est pensio, quia non continet jus popu- larium.

VIII. An beneficium rectè permutetur cum alio jure spirituali, ut patronatus, decimatum? R. Minimè; quia licet hæc aliquatenus spiri- tualia sint, tamen diversi ordinis à beneficiis, ut non possit videri eorum inter se permutatio licita Azor. d. c. 29. qu. 22. Suarez d. lib. 4. c. 31. q. 4. & seqq.

IX. An permutacionem impediatur expecta- va gratia per Pont. alicui concessa? R. Eam non impediri, rescriptum cap. 1. eod. in 6. cum per- mutans jure suo utatur, & expectativa compen- sat ad ea, quæ liberè vacant. Ad eò ut vacent causa permutacionis neutquam veniat con- ferendum illi, cui concessa gratia, sed illi, cu- jus gratiam facta resignatio ex causa ista, reser- vatio beneficiorum per Pont. facit permutacionem subsècutam nullam: ut permutacionis liceat ad beneficia resignata ex ista causa vac- re, quia non potuit vacans per Episcopatum con- ferri, c. Si beneficia 2. De prab. in 6. ubi hoc do- tum ignorantibus, idque, ne iusta ignorantia ab- cui præjudicet Vid. Azor. d. c. 29. quæst. 10. Reser- vationem & permutacionem non videtur idem concedendum. Beneficia unita non rectè permutantur, quia non stant per se & di- riguntur secundum illud, cui unita Azor. d. lib. 4. c. 31. qu. 7.

Effectus permutacionis est, quòd, subsècu- tà resignatione in collatoris manus, verten- tur beneficia, secundum rigorem, & potestatem

vinet alteri, quam permutanti, confertur, c. 1. eod. in 6. Vetuit tamen Pont. resignantes spe sua fraudati, qui alias non erant resignaturi, Clem. 1. b. t. Deinde non est libera resignatio ista, sed sub conditione facta, quam vult servari Pont. ab iis, in quorum manibus facta. Ubi alteri compermutantium, qui suum resignavit beneficium, incumbit urgere alterum ad resignandum, qui alias resignatum cum suo retineret: sicut evenit, quando resignans ante implementum alterius moritur, Rebuff. in *Praxi De Permutat.* n. 12. Azor. d. c. 29. qn. 21.

31 Quid si resignatione ab uno facta, alter resignare recuset? R. Cum contractus hic sit de genere innominatorum, esse admissam poenitentiam: ut etiam possit cogi ad permutationem complendam is, à cuius parte stat; non tamen p. excise, sed tantum quod datum condicendum veniat, l. 4. §. 3. C. h. tit. l. 1. D. eod. Perfitur enim permutatio, non nudo consensu, aut etiam alterius implemento, sed utriusque. Recuset tamen revertitur ad suum beneficium, qui resignavit, propter conditionem quæ subest, si non suspensivam, saltim resolutivam, idque per conditionem causâ data, causâ non secuta. Atque ita in c. 8. b. t. mandat Pont. restitui beneficium resignanti in prædicto casu, quod decepto sit subveniendum, etiamsi alteri sit collatum; nam, ut resignatio resolvitur, ita & collatio.

32 Ubi alia quaestio est. An opus sit nova collatio? R. Controversam hanc esse quaestionem, & plerosque existimare, nova collatione opus non esse, sed viam redditus esse liberam, ut circuitus & ambages evitentur. Rationem fundamentalem ponunt in conditione quæ subest, qua non purificata habetur actus, ac si non esset initus, atque ita beneficium mansisse penes resignantem, secundum ea, quæ traduntur de conditionis natura & vi, ut in c. Si beneficia 20. De *prob.* in 6. in verbis *libere revertatur*. Quam opinionem tenet Joan. Andr. in c. 1. b. t. in 6. Boetius *De res.* 97. & alii, quos laudat Flamin. *Tract. De resig. benef. lib. 1. qn. 14. nu. 6.* D. Wamcl. *Conf.* 340. nu. 32. b. t. §. Conf. 341. n. 8. Garl. p. 11. c. 4. n. 6. Juri tamen conformior, & à pluribus approbata contraria sententia, scilicet nova collatione opus esse, Cujus ratio est in resignatione beneficij, per quam, licet ex causâ permutatio-

nis, inducitur perfecta ac vera beneficij resignati vacatio; cum potuerit post resignationem alteri confertur, ut colligitur ex d. Clem. 1. b. t. ubi alias frustra prohiberetur, ne collatio aliis fiat, quam permutantibus: ut non possit resignans propria auctoritate illud occupare, manusque illi injicere; citra intrusionem, vitiosamque occupationem. Ut necessario petenda sit collatio nova à Superiore: quem non decet esse difficilem, ut decepto succurrat; alias propria auctoritate occupans non evitabit poenam, de qua in c. Eum qui 18. De *prob.* in 6. F. cit. pro hac parte l. 1. D. b. t. in qua illi, qui transtulit rem in alterum ex hac causâ, si alter suam rem transferte recuset, non est salva vindictio, sed conditio. Hujus sententia, uti dictum, sunt plures, quos refert Felin. *ad c. 6. nu. 10. sup. De except.* Redoan. *de Simonia* c. 10. nu. 28. Flamin. *d. loco nu. 12.* Wamcl. *d. Conf.* 340. nu. 43. Idque ad evitandam intrusionem. Atque hanc partem judicat tutiorem Rebuff. in *Praxi tit. De rer. permutat.* nu. 16. & plus habere probabilitatis adferit Azor. *d. c. 29. qn. 21. in fine.* Nihil facit, quod videatur facta resignatio sub conditione, ut & alter resignet; nam ea non est tam suspensiva, quam resolutiva, quæ non facit, quo minus resignatio suum sit sortita effectum, licet decepto suum jus sit restituendum per judicem, imo potius ob causam sit facta, qualis non impedit translationem dominij, quod non vindicandum, sed condicendum, secundum d. l. 1. Non etiam obstat d. c. 20. *in v. libere revertatur*, quia hoc non accipiendum, quasi propria auctoritate, sed auctoritate superioris, juxta c. 1. De *R. l.* in 6.

Postremò non obstant allegata à Boetio Eponè. *Tract. De Saturnina Benef. permut.* nu. 308. §. seqq. ubi pluribus conatur probare, licet reverti ad beneficium sine nova collatione; quæ tamen æquitatem potius sapere, quam aliquam juris rationem videntur. Adfert Primò pro ratione, quod isti permutatio- ni subit conditio, ante quam impletam actus sit imperfectus, uti certum est. Verum illa conditio tantum est tacita, & in mente retenta, ut nihil operetur, nec facit actum conditionalem, l. *Conditiones* 99. D. De *condit. in demonst.* Et deinde eadem ingit jure civili in simili specie permutationis: tamen certum est, quòd

quod non tam vindicetur res eo casu, quam potius condicatur. Condicere autem est actionis personalis. Non recte dicit conditionem iis quoque competere, quibus est rei dominum, l. 4. §. fin. D. De reb. cred. ubi qui Dominus est pignoris, utitur condictione: neque hoc mirum, quia creditor soluto debito pignus non restituitur furti vitio obnoxius; alias non datur conditio Domino, ut constat *Instit. De actionib. §. Sic itaque discretis*. Secundò, Pactum legis commissoriae & additionis facit ipso iure resolvi emptionem, & sine traditione reverti ad venditorem, argò &c. Resp. Ibi esse expressam conditionem, quae id ipsum operatur: non enim ponit actum conditionalem, eique lex eam vim addidit, non etiam tacita, d. l. 99. quia facit, quod ejusmodi subintellecta conditio faciat resignantem non tam per se repetere posse, quam superioris auctoritate sibi restitui facere d. c. pen. h. r. quod male pro se adducit Boetius. Quod praeterea addit, aequitatis intuitu potius ceteri factam permutationem sub conditione, quam sub modo, parum agit, quia ista aequitas non operatur aliud, quam quatenus verbis expressum est, aut lege canonice inductum.

33 Unum hic superest querendum, An in permutatione beneficiorum habeat locum, l. 2. Cod. De res. ind. vend. §. c. 3. §. 6. sup. De empr. §. vend. R. Communiorem opinionem esse, non habere, quod in iis, quae spiritualia sunt, non habeatur ratio aestimationis, imò non possit defectus unius beneficii suppleri per pecuniam aut pensionem; siquidem vera simonia committeretur, dato aliquo temporali, in compensationem rei spiritualis seu defectus reddituum alterius beneficii, ut dictum supra hoc ipso tit. nu. 16. Ita recte Covarr. Var. Res. l. c. 8. nu. 3. vers. *Ultima ratio*. Nihil facit pro parte contraria, quam tenet Calderin. Conf. 4. De res. perm. in quam videtur inclinari Pinellus ad d. l. 2. p. 1. c. 3. nu. 15. c. *Ad questionem 6. h. tit.* nam quod ibi compensatio per pretium admittatur, est, quia agitur non de Ecclesiarum permutatione, ut sunt beneficia, sed quoad proprietatem, in qua, quatenus unius possessiones praeponderant, resolutio quantitatis licita, citra ullum vitium, ad servandam aequalitatem.

34 Permutatio non fit sine resignatione, id est

cessione beneficiorum hinc inde, de qua dictum aliquid superius, ad tit. De permutatione licet eam aliam esse tacitam, aliam expressam. Alia item est libera, quae sine ulla conditione, nullius respectu, quis resignat, aut se ab uno suo beneficio, quod libere pro lubitu condicere potest à Superiore: alia non libera, quae continet conditionem aut causam, veluti permutationis. Eam licitam esse patet, quod permutatio fit licita; & Pont. expressè refertur, *Clem. 1. h. r.* beneficio resignato ex illa causa aliis, quam permutantibus, consecrari inter. Ut & ea, quae fit in favorem tertii cum permutationem sit licita dicenda, facta non tantum in manibus Pont. sed & Ordinarii sit pactum aliquod subjectum, quod vitio permutationem inducit vitii; cum & cognatis rectè conferuntur beneficia, si tamen sint idonei, ut dicitur supra De prob. nu. 34.

Pactum, vel modus, quo obstringitur prior alteri non conferre, quam ei, in quo favorem sit resignatio, facit eam simoniam, d. c. 5. h. r. Quo modo & illa improbat, quae habet clausulam, *Non alias nec aliter, nisi modo*. Sic & pensio nec rectè reservatur, nec rectè fit; cum regressu, accessu vel lapsu, nisi coram Pont. qui purgat vitium, & jus praesentia non indiget ea, quae facta simpliciter, in favorem tertii, qua dicitur in *Simonia*.

Ab infirmo facta resignatio, ut valde tenetur, nec resolvatur, opus est resignans supervivat viginti dies, etiam ex causa permutationis; cuius ratio allata supra De veniunt.

Oportet etiam resignatio publicetur, quidem, quae in Curia fit, intra sex mensibus die supplicationis oblate computandos, alio beneficio citra montes fuerit, sin ultra montes intra novem menses, ea vero, quae fit extra Curiam, coram locorum Ordinariis, intra sex menses, ex Constitut. Gregor. XIII. Alioquin si contingat resignantem mori, antequam signatorius ceperit possessionem, beneficium censetur vacare per obitum, & collatum sit, resolvatur, secundum Reg. Cancellariae De publicandis resignationibus, ubi Gomez. de buff. Vid. Azor. p. 2. lib. 7. c. 24.

Queri possit, An ea publicatione sit opus

in resignatione facta ex causa permutationis? R. Videtur, non requiritur eo, quod publicatio desideretur ad evitandas fraudes, quæ in clandestinis renunciationibus sunt obvix, non etiam in permutationibus, Deinde quod in dicta Reg. fiat mentio tantum resignantium simpliciter, non etiam ex causa permutationis, quæ non est simplex, sed qualificata. Facit argumentum sumptum à donatione, quæ simplex requirit inscriptionem, si excedat summam quingentorum solidorum, non etiam remuneratoria, uti tractatum D. De donationib. nu. 41. & seqq. Contraria tamen sententia possit videri probabilior, quod verbum, Resignatio, non tam referatur ad eam, quæ fit in favorem, quàm & ad eam, quæ fit ex causa permutationis. Deinde eadem ratio evitandæ fraudis subest etiam in resignatione ex causa permutationis, in qua non minus occultæ & simulatæ resignationes possent causare intrusionem, in grave animarum periculum. Atque ita in Constitutione Gregorii XIII, fit etiam mentio resignationis ex causa permutationis, quam citat Flamin. De resignat. benef. lib. II. q. 2. nu. 4. Vide Azor. d. c. 24. qu. 7. Garl. De Benef. p. II. c. 3. §. 4. nu. 273. & seqq.

39 Facienda autem publicatio in loco beneficii, sive resignatio fiat in Curia, sive extra. Flamin. d. lib. II. q. 6. nu. 2. Et quidem in ipsa beneficii Ecclesia, inter Missarum solemnias, secundum d. Constit. Greg. XIII. Quod tutius est, licet & valeat, si fiat in porta Ecclesiæ die solemnias, & populo conveniente ad Missarum solemnias, quod per eam sufficienter res innotescat, & fraudes evitentur. Flamin. d. loco nu. 21. Sed & in ipsa publicatione exhibendæ litteræ Apostolicæ de super confectæ, secundum modum & formam dictæ Constitutione præscriptam, quæ semper & ubique observari præcipitur, nec alia, vel æqui pollens ullo modo amittitur, Azor. d. c. 24. qu. 8.

TITULUS XX.

De Feudis.

SUMMARIUM.

1. Feudi origo, etymon, definitio.
2. Infeudatio rei Ecclesiastica prohibita.

3. An rei in feudum dari solita?
4. An si juraverit Prælati non infeudare?
5. Dominus ex feudo sibi oppignorato fructus perceptos non computat in sortem.
6. Licet etiam fructus excedant servitia.
7. Quod tamen fallit servitia casibus.

Inter alienationis species est Feudum, non à Romanis originem trahens, sed ex moribus, ut videtur, Longobardorum. Etymon nominis à Fide seu Fidelitate deductum, Varia ejus traditur definitio minus commoda. Videtur rectè definiti ususfructus quidam rei immobilis sub conditione fidelitatis. Non male ususfructus ponitur loco generis, cum per feudum acquiratur jus utendi, fruendi re aliena, salvâ ejus substantia: quæ est definitio ususfructus, ut definitum ei conveniat. Non tamen negandum, multa esse in Feudo, quæ non sunt in ususfructu; ut quod transferat utile dominium; morte possidentis non finiatur, sed in generationes certas, ceterasve personas, ut masculos tantum, transeat, quibus deficientibus redeat ad eos, à quibus profectum, ad quos & ex aliis causis redit, ut refutatione vasalli, commissâ per eum feloniam, quo verbo notatur improbitas & ingratitude vasalli in dominum, qua de re latè in libris Feudorum.

Contrariet omnino speciem alienationis, cum secundum definitionem, transeat ususfructus perpetuus in vasallum, cum detrimento Ecclesiæ, qui est inter alienationes prohibitas l. Iubemus 14. C. De SS. Eccles. * Imò ipsa infeudatio rei Ecclesiasticæ specialiter prohibita, Extravog. Ambitiosa De reb. Eccl. non alienan. nisi concurrant ea, quæ sunt requisita ad justam alienationem, de quibus supra Tit. 13.

Unde queri hic posset, An istis opus sit in concessione feudali rei in feudum dari solitæ, quæ ad Ecclesiam reversa? R. non est quæstionem, an possit concedi, ultimo possessore adhuc superstiti, quia necdum vacat, ut non videatur quid Ecclesiasticæ rei transferri, c. 7. sup. De his que sunt à Præl. sed tantum esse quæstionem, si per mortem ultimi feudatarii feudum vacet; quod cum sit reversum ad Ecclesiam, videtur non posse alteri conferri per
Hh Præla-